

ธรรมถึงใจ

พระอาจารย์สงป มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๗

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรม ธรรมะเป็นสัจธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
กว่าจะได้สิ่งนั้นมานะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมบุญญานุการมากมาย
มหาศาล

อย่างของเราก็เหมือนกัน เราเกิดมา เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา
เป็นผู้ที่มีอำนาจวาสนา ถ้าใครมีวาสนานะ ศึกษาค้นคว้าให้มันเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมาใน
หัวใจของตน

ถ้าเป็นประเพณีวัฒนธรรมไป เราเกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา เราทำบุญทำ
กุศลขึ้นมาไง อนาคตเกิดใหม่ เกิดแล้วจะได้เป็นคนมั่งมีศรีสุข เกิดแล้วจะได้พบความสุข

มีคนคิดได้แค่นั้นนะ

บอกว่า พระพุทธศาสนาสอนถึงไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย สอนถึงสิ้นกิเลส โอ้โฮ! เอา
ขนาดนั้นกันเชียวนะหรือ

นี่อยู่ที่วาสนาของคนไง

เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านประพจน์ปฏิบัติของท่าน ท่านแลกมาด้วยชีวิตของท่าน
เหมือนกัน คำว่า “แลกมาด้วยชีวิตของท่าน” เริ่มต้นประพจน์ปฏิบัติไป มันล้มลุกคลุกคลาน
ทั้งนั้นนะ

คำว่า “ล้มลุกคลุกคลาน” เพราะคนเกิดมา อวิชชา ปุณฺณคนหนามันหนาไปด้วยกิเลส ตัณหาความทะยานอยากในหัวใจของตน คำว่า “หนาไปด้วยกิเลสตัณหาความทะยานอยาก” มันเป็นนามธรรมๆ ใจ ถ้านามธรรมขึ้นมา มันก็เป็นจิตนิสัยนั้นแหละ ทศนคติของคนนะ

คนเกิดมานะ ถ้ามีอำนาจวาสนา เขาไม่เห็นแก่ตัว เขาไม่เหยียบย่ำทำลายคนอื่น เขาเกิดมาแล้วจิตใจของเขาเป็นธรรมๆ ใจ แต่ถ้าคนที่ตกทุกข์ได้ยาก คนที่เกิดมาแล้วความรู้สึกนึกคิด ในหัวใจมันบีบคั้นหัวใจ

นี่ไง ที่ว่ากิเลสๆ กิเลสมันเป็นอย่างไร

กิเลสคืออวิชชา คือความไม่รู้ตั้งแต่ต้น พอเราไม่รู้ตั้งแต่ต้น เวลาปฏิสนธิจิต เวลาเกิดมาแล้วมันมีครอบครัวยของมารครอบงำในหัวใจของสัตว์โลก ถ้าครอบงำในหัวใจของสัตว์โลกนะ กึ่งกลางพระพุทธศาสนา ศาสนาเจริญอีกหนหนึ่ง เจริญอย่างไร

เวลาเจริญขึ้นมา มันก็เจริญขึ้นมาด้วยสัจจะความจริงในการประพฤติปฏิบัติ โดยหลวงตาพระมหาบัวท่านบอกว่า สิ่งที่สัมผัสธรรมได้คือหัวใจของคนเท่านั้น

สิ่งที่ในโลกที่เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนา โลกเจริญๆ มีการศึกษา ศึกษาเล่าเรียนมาก็ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

กษัตริย์ รัฐบาล เขาเป็นผู้ปกครอง เขาก็พยายามชวนชวาย สิ่งใดที่มันเป็นความมั่นคงของชาติๆ

ศาสนา มันเป็นการขัดเกลา เป็นการอบรมบ่มเพาะให้คนมีศีลมีธรรม คำว่า “มีศีลมีธรรม” คนมีศีล ๕ ถ้ามีศีล ๕ ขึ้นมา กฎหมายแทบไม่ต้องบังคับใช้เลย คนเรามีน้ำใจต่อกัน แต่มันเป็นไปได้ไหมล่ะว่าทุกคนจะมีศีล ๕

แล้วในปัจจุบันนี้ เวลาครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมๆ ท่านมีอำนาจวาสนาบารมีนะ ร่มโพธิ์ร่มไทรใจ เวลาใครเกิดร่วมสหชาติกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะเชื่อฟัง จะมีความสุข มีความร่มเย็นอุดมสมบูรณ์ไปด้วยศีลด้วยธรรม

เวลากึ่งกลางพระพุทธศาสนามีครูบาอาจารย์ที่ดีงาม มันปลื้มใจ มันดีใจ มันมีแบบอย่าง มันมีที่เคารพบูชา มันเหมือนสิ่งที่จับต้องได้ แต่เวลามันพ้นยุคพ้นสมัยไปไง ถ้าขอศีลมันก็ได้ ศูนย์ ถ้าหากเป็นศีลเป็นธรรมขึ้นมา มันก็เป็นการหน้าไหว้หลังหลอก หน้าอย่างหลังอย่าง นี่เวลามันพ้นยุคพ้นสมัยไปนะ

แต่ถ้ามันเป็นยุคเป็นสมัย เห็นไหม เรามีครูบาอาจารย์ขึ้นมาที่เป็นร่มโพธิ์ร่มไทร ถ้าเป็น ร่มโพธิ์ร่มไทรมันอบอุ่นในหัวใจของตนไง

ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ผู้ที่ปฏิบัติตามความเป็นจริงขึ้นมา มันจะมีความสุขความสงบใน หัวใจของตน ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติโดยให้กิเลสมันปลิ้นมันปล่อนไป ปฏิบัติบูชากิเลสไป ก็ปฏิบัติ บูชาไปกับเขา

เวลาเขาไปวัดไปวาขึ้นมา เขาเพื่อจะไปประพฤติปฏิบัติของเขา เขาไปแล้วเขาหาความ สงบสุขของเขา ใจเราก็อยากไปวัดไปวาเหมือนกัน ไปกับเขา ไปกับเขาเพราะเขามาประพฤติ ปฏิบัติขึ้นมา เขาวางสิ่งของทิ้งไว้มันจะได้เป็นประโยชน์กับเราไง หยิบฉวยจับฉวยสิ่งใดก็ได้ ปฏิบัติ ปฏิบัติเพื่อเอาผลประโยชน์ของตน นี่มันแตกต่างกันไง

ถ้าเป็นธรรมๆ ขึ้นมา สิ่งนั้นมันเป็นหัวใจที่ยิ่งใหญ่นะ เวลาครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมๆ เสียสละได้ทั้งนั้นนะ ของนั้นมันเป็นของทิ้ง สิ่งที่เป็นวัตถุธาตุเป็นของทิ้ง เวลาครูบาอาจารย์ที่ทำน ประพฤติปฏิบัติแล้วนะ เราเกิดมาร่างกายเป็นของทิ้งๆ ของทิ้งที่เรามาอาศัยชั่วคราวชั่วคราว เท่านั้น

เวลาเราเกิดขึ้นมา เกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา มีกายกับใจๆ ใจ เราก็หวังมี ความสุขในทางโลก ต้องมีความประสบความสำเร็จ ต้องมีสิ่งจนเจือในชีวิตนี้อุดมสมบูรณ์ไป หมด นั่นก็เป็นความรู้สึกนึกคิดของคน

แต่ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติมาแล้วนะ กุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา เขาทำของเขาอย่างนั้น เขาทำของเขา เขาทำของเขาว่ามันจะประสบความสำเร็จในชีวิต ถ้าเขาทำของเขาอย่างนั้น สิ่ง ที่มันขาดตกบกพร่องมาตั้งแต่ต้น ตั้งแต่อดีตชาติไป

เวลาพระผู้ประพจน์ปฏิบัติ ผู้ที่บรรลุนิพพานโดยสะดวกโดยรวดเร็ว จนพระเขาก็แปลกใจว่า เราทำมาก่อนๆ ทำไมมันทุกข์มันยากขนาดนี้

ไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ ท่านบอกว่า มันไม่ได้เป็นแต่ชาตินี้ มันเป็นมาตั้งแต่อดีต ตั้งแต่ครั้งยาวไกลนั้น เคยเป็นอย่างนั้นๆ

เขาเคยเป็นอย่างนี้มา พอเขาเคยเป็นอย่างนี้มา ทศนคติ สันดานของเขามันก็เป็นแบบนี้ เวลามันมาเกิดในภพในชาตินี้ก็ยังเป็นแบบนี้ ถ้าเป็นแบบนี้ เขาได้ส่งเสริมของเขามา เขาทำสิ่งใดแล้ว บัว ๔ เหล่านี้ ถ้ามันมีสติปัญญาขึ้นมา ปฏิบัติขึ้นมาให้ตามความเป็นข้อเท็จจริงในอริยสัจ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์

สิ่งที่จะเป็นไปได้ จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เวลาประพจน์ปฏิบัติ ครูบาอาจารย์ที่ท่านประพจน์ปฏิบัติมาแล้วนะ จิตตภาวนาๆ เริ่มต้นของเรามันก็เป็นประเพณีวัฒนธรรม การทำบุญทำกุศล วัฒนธรรมของชาวพุทธ ทำสิ่งใดเพื่อเป็นประโยชน์ เป็นประโยชน์เพราะอะไร เพราะเราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา

เกิดเป็นมนุษย์เป็นสัตว์สังคม สังคมที่อยู่ร่วมกันด้วยความร่วมมือเป็นสุข มันเป็นบุญเป็นกุศลทั้งนั้นนะ

เกิดมาหวาดระแวง มีทองเท่าหนวดกุ้ง นอนสะดุ้งจนเรือนไหว มีทรัพย์มีสมบัติสิ่งใด มีคนมาฉกมาฉวย มีคนมาเบียดมาเบียด มันทุกข์มันร้อน

ถ้าเป็นสังคมที่ดั่งใจมีความสงบสุขขึ้นมา เห็นไหม เราเกิดมา เกิดมาแล้วถ้าเป็นสังคมที่ร่วมมือเป็นสุขมีแต่ความดีงาม เป็นบุญเป็นกุศลทั้งนั้นนะ อยู่ด้วยความร่วมมือเป็นสุข แล้วถ้าเราเคยอยู่สังคมอย่างนั้น เราก็คิดไม่ถึงหรอกว่ามันจะมีสังคมที่ว่ามีทองเท่าหนวดกุ้ง นอนสะดุ้งจนเรือนไหว

มันเปลี่ยนมันปลี่ยน เวลากิเลสค้นหาความทะยานอยากไป เวลากิเลสของคน เวลาความเห็นแก่ตัวของคน เวลาจิตนิสัยของคน แล้วจิตนิสัยเขาคิดได้ขนาดนั้นเขี้ยวหรือ งงนะ ถ้าจิตใจคนเป็นธรรม เขาคิดได้ขนาดนั้นเขี้ยวหรือ แล้วมันคิดได้อย่างไรนั้นนะ

เขาทำของเขามาตั้งแต่กาลแต่ไกลโพ้นนั้น เขาเป็นจิตนิสัยของเขา แล้วเราเกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา ถ้าเรามีการศึกษาค้นคว้า มีครูบาอาจารย์ที่เป็นร่มโพธิ์ร่มไทร เราเอาสิ่งนั้นเป็นที่พึ่งที่อาศัย แล้วศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเราฝึกหัดปฏิบัติของเราไป ถ้าฝึกหัดปฏิบัติของเราได้มากน้อยขนาดไหน มันก็จิตเป็นนิสัยของเราไป จะฝังหัวใจนี้ไป

เวลาทำบุญทำกุศล องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า หาเงินมาได้บาทหนึ่ง เลี้ยงพ่อเลี้ยงแม่สิ่งหนึ่ง เลี้ยงในครอบครัวสิ่งหนึ่ง ทำธุรกิจของเราสิ่งหนึ่ง เหลืออีกสิ่งหนึ่งฝังดินไว้

คำว่า “ฝังดินไว้” เวลาผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ สิ่งสัมผัสศาสนาได้คือหัวใจของคนเท่านั้น ความรู้สึกเท่านั้น แล้วเจตนาที่อยากจะทำบุญทำกุศล เจตนาที่จะทำคุณความดี สิ่งสิ่งถ้ามันฝังลง มันฝังที่ไหนล่ะ

ไอ้หนึ่งสิ่งฝังไว้ในพระพุทธศาสนา เราได้สร้างบุญสร้างกุศลของเรา แต่ถ้ามันเป็นข้อเท็จจริง เจตนาว่ามันเกิดจากจิต มันฝังลงที่ใจนั้น พอฝังลงใจที่เป็นทิพย์สมบัติฯ จะทำมาก ทำน้อย จะรู้หรือไม่รู้ มันฝังลงนี้เป็นจิตเป็นนิสัย พระโพธิสัตว์ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย

เวลาเราเกิดเป็นมนุษย์แล้วมีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนา แล้วเวลาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา จะเอาอย่างนั้นๆ จะเอาให้ได้ๆ

เอาให้ได้ ถ้ามันเป็นธรรมนะ เพราะเราเป็นชาวพุทธไง

พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พระธรรมๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรมสังฆกรรมนี้ยิ่งใหญ่นัก เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอาสาวัชยญาณทำลายอวิชชา เรือนยอดของเรือน ๓ หลัง ตั้งแต่ความโลภ ความโกรธ ความหลง ลูกพญามาร ฆ่ามา ฆ่ามา หมดนะ ถึงอาสาวัชยญาณทำลายอวิชชา ทำลายเรือนยอดของเรือน ๓ หลังไป เวลาทำลายทำลายในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วไง วิมุตติสุขๆ สังฆกรรมนั้นมันยิ่งใหญ่

ยิ่งใหญ่เพราะอะไร

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสวยวิมุตติสุข เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรมๆ กราบสิ่งนั้น กราบสิ่งที่การกระทำมา ๖ ปีที่ล้มลุกคลุกคลาน มันเป็นการบอกว่า เวลามันทุกริกิริยามันทุกข์ยากขนาดไหน การกระทำทั้งถูกและผิด

คำว่า “ถูก” ถูกคือเจตนา เจตนาอยากจะทำอะไรล้างกิเลสในใจของตน ผีกลืนอยู่ ๖ ปี ทุกข์ยากแสนเข็ญขนาดไหน อาสวักขยญาณทำลายอวิชชา วิมุตติสุขๆ มันสุขขนาดไหน มันเห็นชัดๆ แสดงธรรมๆ พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม เทศน์ธัมมจักขุ ไปแล้ว ปัญจวัคคีย์ได้เป็นพระโสดาบันไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงอนัตตลักษณะสูตร ปัญจวัคคีย์เป็นพระอรหันต์ ไปอาายสละและสหายของยสะอีก ๕๔

“เธอพ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและบ่วงที่เป็นทิพย์”

นี่พระอรหันต์ทั้งนั้นๆ

พระอรหันต์ ถึงว่าสิ่งที่เป็นธรรมในหัวใจของตน สัจธรรมอันนั้น สิ่งหัวใจนี้สัมผัสได้ๆ เราเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา เราก็เป็นชาวพุทธเหมือนกัน เราก็มีสิทธิเสรีภาพที่จะฝึกหัดปฏิบัติเหมือนกัน แล้วปฏิบัติได้ใหม่ละ

ถ้าปฏิบัติแล้วล้มลุกคลุกคลานขนาดไหน เราก็ต้องมีสติมีปัญญาของเราไง เวลาประพฤติปฏิบัติ สิ่งที่เราทำๆ ทำแล้วมันจะเป็นจริงเป็นจังมากน้อยขนาดไหน ถ้ามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา มันถึงหัวใจของตนไง

แต่โดยกิเลสค้นหาความทะยานอยากมันมีแต่ความพอใจ มันจะถูกใจใจ ถ้าถูกใจมันก็ถูกกิเลสนะ เพราะอะไร

มันเป็นกิเลสอยู่แล้ว จะเกิดเป็นมนุษย์ จะนับถือลัทธิศาสนาใด มันเกิดมาจากอวิชชา ที่มันเกิดจากอวิชชา สิ่งที่เราเกิดมาแล้ว เกิดมา สิ่งที่เราอยู่ศรัทธาในลัทธิใดศาสนาใด นั่นมันกรรมของสัตว์

ไม่มีอำนาจวาสนา ไม่ได้นับถือพระพุทธศาสนา

นับถือพระพุทธศาสนา เห็นใหม่ เวลาเรานับถือพระพุทธศาสนา เชื่อเวรเชื่อกรรม ถ้าเชื่อเวรเชื่อกรรมขึ้นมาแล้ว มันก็บอกเวลาเป็นทางสังคมทางโลกไป เป็นลัทธิยอมจำนน อะไรๆ ก็ยกให้กรรมๆ

กรรมที่เราเข้าใจเรื่องกรรมได้ เข้าใจได้ด้วยการภาวนา ด้วยการภาวนาแล้วมันรู้มันเห็นของมัน มันสังเวช มันสลดมันสังเวชไป สิ่งที่ว่าเชื่อกรรมๆ แต่เชื่อกรรมขนาดไหนมันก็มีสิทธิเสรีภาพของตนไป

ถ้ามีสิทธิเสรีภาพของตนนะ สิทธิของตน ใครจะไม่สงวนไม่รักษา ถ้าไม่สงวนรักษา เราจะมีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนาได้อย่างไร ถ้าเรามีความเชื่อในพระพุทธศาสนาแล้วเราจะฝึกหัดปฏิบัติ เราจะปฏิบัติอย่างไร

ถ้าปฏิบัติอย่างไร ก็ปฏิบัติตามกระแสสังคมกระแสโลกนั้นไป ถ้ากระแสโลก ปฏิบัติตามความพอใจ ถ้ามันมีกิเลสเล็กน้อยขนาดไหนก็เชื่อได้อย่างนั้นแหละ แล้วดูที่สำนักฝึกหัด สำนักปฏิบัติต่างๆ ร้อยแปดพันเก้า

เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติเป็นธรรมๆ นะ สังเวช พูดได้แค่พอเป็นพิธี นั่นคือพิธีปฏิบัติ พิธี แล้วความจริงอยู่ไหน

เวลาปฏิบัติพอเป็นพิธีๆ ปฏิบัติเป็นพิธีแล้วเราก็ก้อออห่อหมกกันไป มันเป็นอุปาทานหมู่ไป ยกย่องสรรเสริญกันไปว่าสิ่งนั้นเป็นธรรมๆ ไป ด้วยความถูกใจไป ถูกใจเพราะอะไร เพราะมันทำงานไป ถูกใจเพราะว่าทำแล้วมันมีพยาน มันมีผู้ที่มีอุดมการณ์เดียวกัน ทำแล้วมีความรู้สึกเหมือนกัน พวกเรา ปฏิบัติอย่างนี้ถูกใจ

แต่ถ้าเรามีอำนาจวาสนาของเรา เราก็ก่เริ่มต้นอย่างนี้แหละ เริ่มต้นก็เริ่มต้นจากสมมุติบัญญัตินี้ เริ่มต้นจากตัวตนของตน เริ่มต้นจากสิ่งมีชีวิต เริ่มต้นจากชีวิตของเรา

เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา มันยิ่งใหญ่มาก มันยิ่งใหญ่ที่ไหน มันยิ่งใหญ่ที่ถ้าเราศรัทธาความเชื่อไป มันยิ่งใหญ่มาก

ในพระพุทธศาสนานะ อบรมบ่มเพาะสั่งสอนมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้กับบริษัท ๔ เราเกิดมา อุบาสก อุบาสิกา ทุกคนเกิดมาก็เป็นมนุษย์เหมือนกัน ถ้าเป็น

มนุษย์เหมือนกัน ใครมีอำนาจวาสนาขึ้นมา เราศึกษาเพศของเรา เพศฆราวาส เพศทางโลกนี้ บวชเป็นนักรบ ภิกษุ ภิกษุณี ถ้าภิกษุ ภิกษุณีแล้ว ถ้าไม่มีอำนาจวาสนาเพราะมันกลัวทุกข์กลัว ยาก มันก็ศึกษาตำรับตำรา ศึกษาตำรับตำราเนี้อภาคปริยัติไป

โปฐิละไบลานเปล่า โปฐิละไบลานเปล่ามาแล้วหรือ โปฐิละไบลานเปล่าไปแล้วหรือ

ไบลานเปล่าๆ ศึกษามาจนทะลุปรุโปร่ง พุทธธรรมะได้ชัดเจน จนมีลูกศิษย์ลูกหามากมาย เวลาไปไหนลูกศิษย์ลูกหาล้อมหน้าล้อมหลังทั้งนั้นนะ เพราะทางโลกเขอลังการใจ มีลูกศิษย์ มี มวลชน ไปไหนอลังการมาก ไปกราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

“โปฐิละไบลานเปล่ามาแล้วหรือ โปฐิละไบลานเปล่าจะกลับแล้วหรือ”

เวลาเขามีอำนาจวาสนา เห็นไหม เวลาคำพูดขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามัน ต้องมีเหตุมีผล เขาใช้สติปัญญาของเขาแล้วไตร่ตรองของเขา เขาก็ออกฝึกหัดปฏิบัติของเขา

อันนี้ก็เหมือนกัน เกิดมาเราก็มีการศึกษา ศึกษาค้นคว้าธรรมะขององค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า ศึกษาเป็นภาคปริยัติ ศึกษาปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ เพราะอะไร เพราะปฏิบัติ ขึ้นมา เราปฏิบัติด้วยความถูกต้อง โดยความพอใจ มันก็ปฏิบัติบูชากิเลส แล้วเวลาปฏิบัติไปแล้ว ถ้าไม่มีการศึกษาเลย เราจะเข้าใจเรื่องธรรมะได้อย่างไร

เวลาเขาปฏิบัติแล้ว เวลาเขาศึกษาแล้วเขาได้ ๙ ประโยค เขามีสติมีปัญญาของเขา แล้ว ก็ศึกษาค้นคว้าของเขา เขาเห็นแล้ว เขาทรงจำธรรมวินัย ท่องจำได้ แล้ววิเคราะห์วิจัย มหัศจรรยๆ มหัศจรรยอยู่อย่างนั้นนะ

นี่ไง มดแดงเผ่ามะม่วง ของกูๆ เจ้าของสวนเก็บไปกินหมดละ

นี่ถ้ามันเป็นข้อเท็จจริง เราต้องให้มีสิทธิในผลมะม่วงนั้น ในการได้ลิ้มรสผลมะม่วงที่เป็น สัจจะเป็นความจริงอย่างนั้น

นี่เหมือนกัน เราศึกษาๆ มา ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศึกษา แล้วเรามีพิธีกรรม มีวัฒนธรรม นั่นก็เป็นพิธีกรรม วัฒนธรรม นั่นเป็นเรื่องของโลกๆ ถ้ามีอำนาจ วาสนาขึ้นมาก็จะฝึกหัดปฏิบัติ ปฏิบัติมาเพราะอะไร

เพราะในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่จบ ๙ ประโยคนั้นแหละ เน้นย้ำตลอด ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ แล้วปริยัติศึกษาก็รู้แบบนี้แหละ เวลาสอบเปรียญธรรม ท่องหนังสือพยายามสอบจนหัวแทบระเบิด ได้หรือไม่ได้ โอ้ย! ลุ้นกันใหญ่เลย ถ้าได้แล้ว แหม! มีความรู้ มีองค์ความรู้

ปริยัติ ปริยัติก็สาธุ สิ่งที่เราศึกษาค้นคว้า ในรัฐบาล ในชุมชนพระพุทธศาสนา เขาก็พยายามรักษาสิ่งที่เป็นคุณงามความดีที่มันเป็นทางศึกษาวิชาการที่ศึกษาค้นคว้าได้ ปริยัติจะได้วิเคราะห์หิวจัยพระพุทธศาสนาได้ ก็วิเคราะห์หิวจัยในทางวิชาการ

ถ้าในทางวิชาการแล้วนะ ทางวิชาการคิดอย่างไรก็ได้ ทำอย่างไรก็ได้ เพราะเป็นวิชาการ มันคิดนอกกรอบก็ได้ สิ่งใดก็ได้ มันก็เป็นสิ่งที่วิเคราะห์หิวจัยกันในอาหารของแต่ละบุคคล

แต่ถ้าเอาความจริงกัน จะทำความเข้าใจเข้ามาก่อน ใจสงบได้หรือไม่ ถ้าใจมันจะสงบได้บ้าง ได้บ้าง เห็นไหม ถ้ามันถึงธรรม

แต่ถ้ามันมีกิเลสๆ เวลามันพอใจ เวลามันถึงใจ ถึงใจคือถึงอารมณ์ อารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของตนมันก็ได้แค่นั้น เวลามันพอใจของมันๆ เวลามันถูกใจๆ ถูกใจคือถูกโลก โกรธ หลง ถูกกิเลสตัณหาความทะยานอยากของตน แล้วถ้ามันต้องการความสะดวก ต้องการความสบาย ปฏิบัติแล้วมันจะได้มรรคได้ผลขึ้นมา เพราะอะไร

เพราะชนโคกับเขาโค คนที่มีอำนาจวาสนาเหมือนกับเขาโค คนที่มีอำนาจวาสนา เขาโคมีอยู่สองเขา ไช้ชนโคมีมากมายมหาศาล ใ้ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติก็ปฏิบัติพอเป็นพิธี แห่ไปตามกระแสนสังคม ไ้แห่ที่ไหน ที่ไหนเขาแห่ เขามีสังคม เขามีการประชาสัมพันธ์ ไ้โอ้! คนเยอะ ปฏิบัติแล้วมันอบอุ่น

ชนโคมันเยอะ ชนโคก็ย้อนกลับมาที่วาสนานี้ไง สร้างบุญสร้างกุศลมาขนาดไหน ทศนคติมีเป็นอย่างไร ทำไมไม่มีสัจจะความจริงในใจของตนเลยหรือ

ศีล ๕ มันคืออะไร ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๒๒๗ เวลาศีล สมาธิ สมาธิเขากันอย่างไร

ถ้าทำตามความพอใจ ทำตามมวลชน ทำตามกระแสสังคม มันก็แค่ความพอใจ พอใจก็กิเลสมันพอใจไง ถูกใจๆ ถูกกิเลสด้วย กิเลสมันถูกใจๆ พอใจถูกใจเต็มที่เลย

แต่ของเรา เราต้องการความจริง เวลาประพฤติปฏิบัติถ้ามันถึงธรรม

ถ้ามันถึงธรรม นั้นแหละมันจะถึงใจที่แท้จริง

พอใจๆ พอใจอารมณ์ไง อารมณ์ คนเรา ความคิดไม่ใช่จิต ความคิดเกิดดับๆ คนเราเกิด
มามีธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ ธาตุ ๔ ก็ร่างกายเรานี้ไง เวลาร่างกายนี้ ถ้าหัวใจมันก็อยู่กับร่างกายนี้
ใครเกิดมาแล้วก็ต้องการความสุข ใครเกิดมาแล้วก็ต้องการสมความปรารถนา มันมีสิ่งใดมันก็
จะมาปรนเปรอร่างกายนี้ จะรักษาไว้ให้มันยืนยาว แต่มันก็ชราคร่ำคร่าโดยข้อเท็จจริงของเขา
โดยธรรม

แล้วธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ ละ

ร่างกายก็คือร่างกายไง แล้วดูสิ ร่างกายของคนรูปสมบัติ ใครสร้างอำนาจวาสนามามาก
น้อยขนาดไหน สร้างมาแล้วมันจะเป็นบุญเป็นกุศลเกิดมา เห็นไหม รูปสมบัติ

แล้วขันธ์ ๕ ละ มีธาตุ ๔ และขันธ์ ๕

ขันธ์ ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มีธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ เวลาความรู้สึกนึกคิด
ใน รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ แล้วมันเกิดจากไหนละ

ขันธ์ ๕ เกิดจากจิต เวลาความคิดเกิดจากจิต มันเกิดดับๆ เกิดดับก็มีความรู้สึกนึกคิด
กิเลสมันก็ครอบงำไปตามกำลังของมัน ถ้าเราเป็นปุถุชนคนหนา ขันธมาร ขันธ์ ๕ นี้มารทั้งนั้น

เวลาขันธมาร มารมันครอบงำ มารมันควบคุม มารมันยึดมันถือมันเป็นสมบัติของมัน
เราจะคิดขนาดไหน ถ้ามีสติปัญญา ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม
พอใจ มหัศจรรย์

นี่มันก็ถูกกิเลสใน ทั้งที่คิดธรรม ระลึกถึงธรรม ท่องปณธรรมะนั้นแหละ เพราะเราไม่ได้ขัด
เกลา เราไม่ได้ทำตามข้อเท็จจริง

ถ้าขัดเกลา ทำข้อเท็จจริง ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วฝึกหัด
ปฏิบัติ ปัญญาอบรมสมาธิ มันไต่ร่ตรองนะ พอมันไต่ร่ตรองด้วยสติ ด้วยสติ สติระลึก
เปรียบเทียบ

ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ข้อเท็จจริง เวลาความรู้สึกนึกคิด
ขึ้นมา ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วทำไมมันคิดแปลกแยก คิดแปลก
แยกไปตามแต่มันถูกกิเลส กิเลสมันก็พลิกมันก็แปลงไป กิเลสมันอ้างธรรมะไป ใช้อิเลสอ้าง
ธรรมะนะ แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติเนะ ถ้ามันถูกใจ ตามความพอใจ ตามอารมณ์นั้น

อารมณ์ อารมณ์ความรู้สึกมันไม่ใช่จิต อารมณ์ความรู้สึกมันไม่ใช่หัวใจ

หัวใจ ใจกับจิตมันใช้แทนกัน ทางโลกเขาเรียกว่าหัวใจๆ เจ็บช้ำน้ำใจ หัวใจไปฝากกับคน
อื่น เขามาเอาหัวใจเราไปอย่า

ถ้าบอกเป็นจิต ห่องดับจิต เขาไว้เก็บซากศพ โรงพยาบาลโบราณเขาจะมีห่องดับจิตของ
เขา ห่องดับจิตไป เพราะมันเหลือแต่ธาตุ ๔ ชั้น ๕ ได้ออกจากร่างนั้นไป ห่องดับจิต

แต่ของเรานะ ถ้าห่องดับจิตคือคนที่สิ้นชีวิตแล้ว สิ้นชีวิตแล้วเขาก็ต้องเสวยภพเสวยชาติ
ตามผลของวิญญู ตามเวรตามกรรมของสัตว์

แต่เรายังมีชีวิตอยู่ไง ถ้าเรายังมีชีวิตอยู่ ถ้าเราประพฤติปฏิบัติโดยกิเลสค้นหาความ
ทะยานอยาก เราประพฤติปฏิบัติโดยปุณฺณคนหนา มันเป็นธรรมดา จะผ่านอารมณ์ของตัวเอง
ไปแสนยาก อารมณ์ความรู้สึกนี้

อารมณ์ของเธอเป็นวัตถุอันหนึ่ง

ไม่รู้ไม่เห็น ทำสิ่งใดไม่ได้ แล้วพุทโธ ปัญญาอบรมสมาธิ ตามความพอใจของตน ตาม
ความถูกใจเลยละ ถูกใจก็ถูกกิเลสเลยละ กิเลสมันก็ชักนำปลิ้นปล้อนหลอกลวงไป เอาธรรมะ
มาอ้างอิงไป แล้วอำนาจวาสนาไม่ถึงนะ

แต่ถ้ามีอำนาจวาสนานะ มีสติ มันยับยั้งหมด ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้าเป็นข้อเท็จจริง อันนี้กิเลสมันมาปลิ้นมาปล้อน มันพลิกมันแปลงของมัน เราฝึกหัดบิ๊บ ถ้าใช้
ปัญญาอบรมสมาธิจะเท่าทันอารมณ์ของตน เท่าทัน เห็นไหม มันจะถูกใจไหม

พอเท่าทันอารมณ์ของตนนะ แล้วเราพร้อมกับการฝึกหัดภาวนา เติบจงกรม นั่งสมาธิ
ภาวนา จิตมันเป็นจริงหรือไม่เป็นจริง มันสงบหรือไม่สงบ

เวลามันพุ่งผ่านๆ เจียนอยู่เจียนตายนะ ยิ่งปฏิบัติไป พอมันได้ความสงบระงับบ้าง เวลา
มันเสื่อนี่เกือบเป็นเกือบตาย เกือบเป็นเกือบตายเพราะอะไร ก็เลสมันซ้ำเติมไง ช้อเท็จมันเป็น
จริงอย่างนั้น แต่กิเลสมันซ้ำเติมอย่างนั้นเพราะอะไร

ถูกใจใจ โลก โกรธ หลง

โลกอยากได้

หลงว่ามันจะเป็นจริง

เวลาโกรธ โกรธจนแทบอาเจียนเป็นโลหิต

ทั้งๆ ที่เป็นธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ศึกษามานะ ความโลภ ความ
โกรธ ความหลง ลูกสาวของมาร เวลาลูกสาวของมาร แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาด้วยความ
ถูกใจ ด้วยความพอใจ มันก็ถูกกิเลส กิเลสก็ชักนำไป เพราะอะไร

เพราะนี่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นพุทธพจน์ คัดมา ศึกษามาจาก
ธรรมและวินัยจากศาสนาของเราโดยแท้จริงเลย

ใช่ แต่เอ็งทำไม่ได้จริง ทำไม่ได้อย่างนั้น พอทำไม่ได้อย่างนั้นนะ มันขัดอกขัดใจ มันทุกข์
หัวใจทุกข์เจียนตาย

แต่ถ้ามีครูบาอาจารย์ของเรา เห็นไหม ความอยากที่เป็นมรรค ความอยากเป็นมรรคคือ
ความอยากจะประพฤติปฏิบัติ คำว่า “ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา” คือหาธรรมโอสถเข้ามาชำระกิเลส
ตัดหาความทะยานอยากในใจของตน

ที่ศึกษามาๆ มันฉลากยา ฉลากฉลากยาบอกว่ายานี้มีคุณสมบัติอย่างไร ควรทำอย่างไร
ไง แล้วเราก็มাত্রึกมาตรอง มาไตร่ตรอง ฉลากยาคือทฤษฎี คือธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้ามันรู้เท่ารู้ทันขึ้นมา ฉลากยา เออ! ป่วยคราวนี้น่าจะหายได้ เพราะ
ฉลากยาบอกว่าจะรักษาโรคภัยไข้เจ็บในหัวใจของเราได้ เราศึกษามา เราก็ภูมิใจ เราก็อุ่นใจ นี่
มันก็เกิดใจ เวลาปฏิบัติพอเป็นพิธีไง มันก็เกิดอารมณ์ อารมณ์ที่ดี อารมณ์ที่ไว้วางใจ อารมณ์ที่
ความพอใจ มันก็อยู่ที่อารมณ์นั้นแหละ

พุทโธๆๆๆ เริ่มต้นสงบระงับเข้ามา ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ สมาธิจะเกิดขึ้น จะเกิดขึ้น ด้วยสติด้วยปัญญาของตน

เวลาใช้ปัญญาอบรมสมาธิแยกแยะอารมณ์ความรู้สึกนั้น อารมณ์ความรู้สึกนั้นคือรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เป็นกองๆ กองๆ นี้คลุกเคล้ากัน มันก็เป็นอารมณ์ขึ้นมา

เวลาเป็นอารมณ์ขึ้นมา สิ่งที่เป็นอารมณ์ขึ้นมา ไปศึกษาธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ศึกษาด้วยอารมณ์ ด้วยความเข้าใจ มันก็เป็นความรู้สึกอันหนึ่ง แต่เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติมันละเอียดกว่านั้นไง มันละเอียดกว่านั้นคือเราจะเข้าไปเผชิญหน้ากับความจริงในใจของตน

ศึกษามา ศึกษาเป็นหน้าที่เลย เพราะอะไร เพราะไปรู้ละไบลานเปล่ามาแล้วหรือ ไปรู้ละไบลานเปล่าไปแล้วหรือ ก็ศึกษาไบลานนั้น ท่องจำไบลานนั้นมา แล้วศึกษาแล้วแยกแยะว่ามันเป็นข้อเท็จจริงอย่างไร เข้าใจได้

แต่เวลามีสติที่ยับยั้งละ

ศึกษาคือศึกษานะ ไปตามกระแสโลก กระแสสังคม เหมือนกับสังคมที่เรามีการประชาสัมพันธ์กันมา โอ้ย! คนเยอะ คนปฏิบัติดีงาม ปฏิบัติแล้วถูกอกถูกใจ มีความสุขความสงบของเขา

ของเขาคือของปุถุชน ของเขาคือของตามสัญชาตญาณ มันก็แค่นั้น แค่นี้ใช่ไหมที่จะศึกษาธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบุคคล ๔ คู่ มีเท่านี้ใช่ไหม มันไม่มีอะไรอีกแล้วหรือ

นี่แค่เริ่มต้น เห็นไหม ถากถางเพื่อเริ่มต้นว่าจะหาที่นั่งสมาธิ จะนั่งสมาธิ หาที่ราบๆ หาที่ นั่งแล้วลมพัดลมเย็น แค่ว่าที่ ยังไม่ได้ที่นั่งเลย เวลานั่งไปแล้วนะ โอ้โฮ! คราวนี้นะ นู่นก็ไม่ได้ นี่ก็ไม่ได้ ทุกข์ยากไปหมด

เวลาทุกข์ยากไปหมด ทำไมละ

นี่เวลากิเลสมันต่อต้าน

ถ้าถูกใจ พอใจ ถูกกิเลส กิเลสมันเออออห่อหมก มันก็เออออห่อหมกอยู่อย่างนั้นนะ มัน
เป็นไปได้เพราะอะไร เพราะนี่มันอยู่ปลายเหตุ มันอยู่ข้างนอกนูน มันจะเข้ามาถึงกิเลสไม่ได้
กิเลสมันก็สบายใจไป

พอมีศีล มีวัชรขอบเขต เวลาฝึกหัดทำความสงบของใจเข้ามา ถ้ามันถึงธรรมนะ ถึงสติ
ธรรม ถ้ามันถึงสมาธิธรรม นี่ใจ รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี

สิ่งที่ศึกษาค้นคว้ามาเป็นประเพณีวัฒนธรรม ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้าที่มันมีเหตุมีผลเหนือความคิดเราแน่นอน ถ้ามันเหนือความคิดเรา มันก็ยับยั้งความคิดของ
เราได้ ถ้ายับยั้งความคิดของเราได้ มันมหัศจรรย์ไหม

มันมหัศจรรย์จากอะไร

จากการฝึกหัด จากการไตร่ตรอง จากการใช้ปัญญา นี่ใจ ปุณฺณคนหนา ปัญญาของ
สามัญสำนึกเรานี้ใจ

แต่ถ้าเรามีสติปัญญา เราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา แล้วเอา
สิ่งนั้นเป็นหัวข้อมาวิตกวิจารณ์ พิจารณาด้วยความรู้สึกนึกคิดของเรา จับให้มัน คั่นให้ตาย เวลา
มันรู้มันเห็น มันปล่อยมันวาง

วางอย่างไร

คิดเท่าไรก็ไม่รู้ ต้องหยุดคิด มันหยุดคิดก็ต้องใช้ความคิด

ใช้ความคิดที่จะทำให้จิตหยุดคิดนี้แหละ นี่ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้ามันเป็นสมาธิคือหยุด
มันใจ แต่มันหยุดเดียวเดียวมันก็คิดอีกๆ เพราะธรรมชาติของเขาเป็นอย่างนั้น นี่ใจ พลังงานที่มัน
ส่งออกใจ

ธรรมชาติของคน เห็นไหม เวลาเราเกิดมาเป็นคนที่ เป็นปกติ ตา หู จมูก ลิ้น กาย แล้ว
เวลามันเป็นข้อเท็จจริงของคน เวลาเราพละ เราปล่อย เราก็เห็น ตาก็เห็นรูป แต่ไม่รู้มันคืออะไร แต่
เห็นเป็นรูป เห็นอยู่ แต่แยกแยะไม่ได้ว่ามันคืออะไร เสียง เสียงเวลามันผ่านหูไป

แต่ถ้ารูป รส กลิ่น เสียง จิตมันรับรู้ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ วิญญาณๆ วิญญาณคือตัวจิตใจ วิญญาณคือตัวจิต คือรับรู้อารมณ์ รับรู้รูปจากตา รับรู้กลิ่นจากจมูก รับรู้เสียงจากหู รับรู้สัมผัสจากผิวหนัง นี่ถ้ามันสมบูรณ์ของมัน

นี่ไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คนเกิดมามีธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ โดยธรรมชาติของมัน คนเกิดมามีกายกับใจ กายว่างกายนี้เกิดมาเพื่อจะทิ้งมัน เกิดมาเพื่อจะตายแน่นอน ถ้าตายแน่นอน ตายแน่นอนโดยธรรมชาติ ชราคร่ำคร่าแล้วก็สิ้นอายุขัยไป

แต่เราฝึกหัดปฏิบัติ ถ้าถึงธรรม มีสติธรรม สมาธิธรรม แล้วเกิดปัญญา ปัญญาวิปัสสนา วิปัสสนาคือมันแยกมันแยะนี่ไง ร่างกายที่เกิดมาทั้งนี้ ของทิ้งอยู่แล้ว

ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด ชีวิตนี้มันจะคำฟ้าไปจากไหน

คนโดยธรรมชาติของโลกเขาพยายามหาอายุวัฒนะ ไม่อยากตาย กลัวตาย จะอยู่คำฟ้าด้วยยาอายุวัฒนะ หาจนตายก็ไม่ได้

แต่ถ้าเป็นสัจจะเป็นความจริง เจ้าชายสิทธัตถะไปเที่ยวสวน เห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย เห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย โดยสติ โดยปัญญา โดยอำนาจวาสนา มันต้องมีผังตรงข้าม ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย

แต่ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย มันจะไปหาที่ไหนล่ะ แล้วใครจะสอนล่ะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่ตรัสรู้ แต่มีอำนาจวาสนาคิดและหาทางที่แก้ไขให้ได้

ศึกษาค้นคว้ากับเจ้าลัทธิต่างๆ ปฏิญาณตนว่าเป็นพระอรหันต์ๆ ไปศึกษามาแล้ว ๖ ปีไม่มี เวลาจะเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา มันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมาในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง อาสวกษยญาณทำลายอวิชชาด้วยมรรค ๘ ดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ ถ้ามันชอบธรรม ชอบธรรม การกระทำด้วยความชอบธรรม

ที่นี้การกระทำด้วยความชอบธรรม มันก็บวกด้วยจิตนิสัย โทสจิต โมหจิต โลภจิต จิตของใครล่ะ ฉะนั้น เวลาทำสมาธิ กรรมฐาน ๔๐ ห้อง การทำความสงบ ๔๐ วิธีการ

แล้วเวลาในสมัยปัจจุบันนี้ กึ่งกลางพระพุทธศาสนา ศาสนาเจริญอีกหนึ่ง เพราะมีการศึกษา มีการค้นคว้า มีสติมีปัญญา ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมา โดยสติปัญญาที่ไตร่ตรองขึ้นมา ทวนกระแสกลับเข้าไปด้วยอำนาจสมาธิ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ

วิญญาณที่รับรู้ๆ โดยอายตนะ ถ้ามีสติมีปัญญา สิ่งที่รับรู้ๆ มันก็จับสิ่งนั้นมาวิเคราะห์ วิจัย วิเคราะห์วิจัยด้วยสติด้วยปัญญา ถ้าวิเคราะห์วิจัยด้วยปัญญาของตน มันถึงด้วยสติ สติธรรม ถ้ามันเป็นสมาธิ สมาธิธรรม ปัจจัตตัง รู้โดยชอบธรรม

ที่ความรู้โดยชอบธรรม มันก็ฝึกหัด เริ่มปฏิบัติให้มากขึ้น ให้ความรอบคอบมากขึ้น ทำให้ชำนาญมากขึ้น ชำนาญมากขึ้น การหยุดนั้นก็มีระยะยาวขึ้น ฝึกหัดๆ จนมีความชำนาญ

นี่พูดถึงว่า ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธินะ

ไฉ่ว่าดูจิตๆ จริงๆ เขาก็ดูอย่างนี้แหละ เขาดูด้วยสติด้วยปัญญา ถ้าสติปัญญามันแยกมัน แยะของมัน ถ้ามันหยุดของมัน มันเป็นจริงเป็นจังของมัน แล้วถ้ามันหยุดแล้วเรากลับมาพุทโธก็ได้ พุทโธๆ ให้มันต่อเนื่องไป เพราะหยุดเดี๋ยวก็คิดอีก แต่ถ้ามีสติมีปัญญามันเท่าทันหมด มันระงับได้

ถ้ามันถึงธรรม ถ้ามันถึงใจก็ถึงหัวใจของตน ถึงธรรม ถึงสติธรรม สมาธิธรรม ปัญญาธรรม ถ้ามันถึงสัจจะความจริงขึ้นมา เป็นปัจจัตตัง เป็นสันติภูมิ

เวลาครูบาอาจารย์ท่านจะบอกว่า สิ่งที่สัมผัสธรรมได้คือหัวใจของมนุษย์เท่านั้น หัวใจของเทวดา อินทร์ พรหมที่ฝึกหัดปฏิบัติมาพึงธรรมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วเป็นพระอรหันต์ๆ เพราะเขาเป็นที่หัวใจนั้น เขาเป็นที่จิตนั้น

ฉะนั้น เราฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา มันต้องทำความเข้าใจเข้ามาให้ถึงใจของตน ให้ถึงจิตของตน คือสัมมาสมาธิ

แต่เราฝึกหัดปฏิบัติ มันเป็นธรรมใหม่ เป็นธรรมใหม่

เป็นธรรมมันท่องจำ มันทำได้ พระไตรปิฎกนะ ตอนนี้อยู่ในคอมพิวเตอร์ กดได้หมด กดได้ คั่นคว้าได้ สิ่งนั้นนะธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเรา แต่ถ้าภาคปฏิบัติฯ มันจะเข้ามาเป็นความจริงในใจ

ทีนี้ความจริงในใจอยู่ที่วาทสนาของคนที่ไม่ใช้อำนาจวาทสนา มันประพฤติปฏิบัติด้วยความถูกใจ ด้วยความพอใจ แล้วถูกใจพอใจ ขนโคกับเขาโค ขนโคมันเยอะ อำนาจวาทสนาของคนมีเท่านั้น แล้วมีเท่านั้น เวลาปฏิบัติไป เพราะอะไร เพราะเขาทำให้มันจริงจังมากกว่านี้ไปไม่ได้ ถ้ามันทำจริงจังมากไปกว่านี้ได้ เขาจะเห็นถูกเห็นผิด

คนเราผิด อยู่กันในสังคมที่ผิด อยู่กันในสังคมที่บิดเบี้ยว มันก็บิดเบี้ยวอยู่กับสังคมอย่างนั้น

เราอยู่กับอารมณ์อย่างนี้ เราอยู่กับสัญญาอารมณ์นี้ ด้วยความถูกใจ ถูกกิเลส ความพอใจ ก็แค่นี้ มันเข้าไม่ถึงใจ

ถ้ามันจะเข้าถึงนะ ผีกัดปฏิบัติของเราให้จริง ให้จริงของเราขึ้นมา ถ้าผีกัดเวลาจริงจังขึ้นมา เห็นไหม เพราะมันมีกิเลส คนเกิดมามีอวิชชา มีกิเลสทั้งนั้น ถ้าเกิดมามีอวิชชา มีกิเลสทั้งนั้น มันถึงทุกข์ยากใจ

กิเลสมันปลิ้นปล้อน มันหลอกมันลวง มันทำให้หัวใจเราทุกข์ยาก ทั้งๆ ที่ความเกิดเป็นมนุษย์นี่เป็นอริยทรัพย์ฯ เพราะมนุษย์มีกายกับใจ แล้วถ้ามนุษย์ที่มีกายกับใจ มนุษย์ที่มีอำนาจวาทสนาผีกัดภาวนา เขาผีกัดภาวนาเพื่อคั่นคว้าหาใจของตน ถ้าคั่นคว้าหาใจของตบใจที่เป็นอิสระจากกิเลสคือสัมมาสมาธิ เพราะกิเลสสงบตัวลง

เวลาผีกัดใช้ปัญญาฯ ปัญญาเริ่มต้นคือผีกัดใช้ปัญญา ถ้าผีกัดใช้ปัญญา มันจะเกิดภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการภาวนา มันแตกต่างหลากหลายกับสัญญาตญาณ แตกต่างหลากหลายกับสิ่งที่ว่าเราปฏิบัติด้วยความพอใจ ด้วยความถูกใจ

ถูกใจคือถูกอารมณ์ มันไม่ถึงตัวใจ ถูกอารมณ์ฯ เพราะอำนาจวาทสนาเข้าได้แค่ถึงอารมณ์ของตน

อารมณ์ไม่ใช่ใจ อารมณ์เกิดจากใจ อารมณ์กับใจมันคนละตัว เห็นไหม

คำว่า “ใจ” สระไอ จ.จान อารมณ์ อ.อ่าง สระอา ร.เรือ อารมณ์ มันคนละเรื่อง แต่ทำไมไปจับว่าอารมณ์เป็นเราล่ะ อารมณ์เป็นจิตล่ะ อารมณ์เป็นสมาธิล่ะ ทำไมคนเราดูผิววามันอ่อนด้อยได้ขนาดนั้นล่ะ นี่ไง ขนโค

ถ้าเขาโคๆ เฮ้ย! สัมมาสมาธิเป็นอย่างนี้จริงๆ หรือ แล้วทำไมต้องทำความสงบของใจล่ะ ทำไมต้องทำสมาธิ อ้าว! ก็สมาธิมันแก้กิเลสไม่ได้

สมถกรรมฐาน พระกรรมฐาน เขาถากเขาถางตลอด พุทโธๆ เป็นแค่สมาธิ สมาธิมันเป็นสมถะ สมถะแก้กิเลสไม่ได้

ทำสมาธิยังไม่เป็นเลย แล้วทำไมได้ด้วย เพราะมันจะทำด้วยความถูกใจ พอใจ ถูกอารมณ์ แล้วอารมณ์ก็เป็นแค่อารมณ์ไง อารมณ์ก็เกิดจากจิต อยู่ด้วยความอ่อนด้อยของอำนาจวาสนาของตน

ถ้ามีครูบาอาจารย์หรือเราฝึกหัด ถ้าพุทโธๆ หรือปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าจิตมันสงบเข้ามา มันต่างกันแล้ว คำว่า “ต่างกัน” เวลาต่างกัน มันแตกต่างกัน เวลามันแตกต่างกัน แล้วแตกต่างกัน แล้วถ้ากิเลสมันสงบตัวลง สงบตัวลงเพราะอะไร

นี่ไง มันถึงใจ ถึงสติ ถึงคำบริกรรม ถึงปัญญาอบรมสมาธิ ถึงเหตุถึงผล เวลาจิตมันสงบสงบนะ

เวลาพุทโธๆ มันแค่สมถะ

สมถะเอ็งยังทำไม่ได้ ทำไม่ได้มันก็อารมณ์ ถ้าทำได้ นี่ถึงธรรม ถึงใจ ถึงจิต จิตตภาวนา จิตตภาวนายกขึ้น

เวลาครูบาอาจารย์ที่ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ พระกรรมฐานๆ ครูบาอาจารย์ที่ทำตามความเป็นจริง มันจะล้มลุกคลุกคลานมาตั้งแต่ต้น ล้มลุกคลุกคลานมาตั้งแต่ต้นเพราะอะไร เพราะเราจะผ่านอารมณ์ของเราไม่ได้ อารมณ์ของเรามันดิบๆ อารมณ์ของเราเริ่มต้นปฏิบัติใหม่เหมือนเด็กเลย

เด็กๆ มันอ่อน มันร้องมันไห้ มันต้องการแต่ตามความพอใจของมัน ที่นี้พอโตขึ้นมาจะมีมารยาท เราไม่กล้าทำเหมือนเด็กๆ ใจ แต่อารมณ์ความรู้สึกที่มันปรารถนา มันก็สมบูรณ์แบบของมันอยู่ในหัวใจ

แล้วไม่สมบูรณ์แบบธรรมดาเนาะ สมบูรณ์แบบแบบกิเลสที่มันเพิ่มมากขึ้นไป เพราะมันมีเล่ห์เหลี่ยม มีพลิกมีแพลง เพราะเติบโตขึ้นมาแล้วไง มีชั้นมีเชิง มีซับซ้อนอยู่ในหัวใจ ร้อยแปดพันเก้า แล้วเอาสิ่งนั้นมาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ใครฉลาด

ก็ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สอบได้ถึง ๙ ประโยค คนที่ศึกษาแล้วศึกษาค้นคว้าโดยอำนาจสมาธิมันไม่ถึง ได้ ๒ ประโยค ๓ ประโยค แล้วเลิกเรียนไปก็เยอะเยอะไป แล้วศึกษาแล้วถ้าได้มากน้อยแค่ไหนก็อยู่ที่วาสนาของคน นี่แค่การศึกษาในภาคปริยัตินะ

แล้วจะฝึกหัดปฏิบัติละ

ฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาต้องมาพุทโธฯ จนมันจะสงบระงับขึ้นมา ทำไมต้องทำอย่างนั้นละ ทำอย่างนั้นขึ้นมาเพราะอะไร

เพราะถ้าไม่อย่างนั้นมันทุกข์ใจ มันทุกข์แค่อารมณ์ แล้วใช้ปัญญาโดยอารมณ์มันก็ได้ อารมณ์นั้นไง ปัญญาโดยอารมณ์ก็ว่า โนนเป็นธรรม นี่เป็นธรรมไง บรรลุธรรมอยู่ตลอดเวลา แต่ไม่มีสิ่งใดเป็นขึ้นเป็นอัน

แต่เวลาหลงปุ่สาร์ หลงปุ่มันท่านพิจารณากายๆ ไม่เอา ทำความสงบของใจให้มากขึ้น เวลาจิตมันสงบแล้วมันจับกายได้ พิจารณาตามความเป็นจริง เออ! มันต้องเป็นแบบนี้ดี

เวลามันเป็นแบบนี้เพราะอะไร

แล้วพิจารณาโดยธรรมชาติของเรา เราก็พิจารณาได้ ทางกายภาพเวลาเขาตรวจความเจ็บไข้ได้ป่วย เขารู้เขาเห็นหมดละ พฤติกรรมการกระทำมันเป็นไป นี่ทางวิชาการเขาก็รู้ได้ รู้ได้ อย่างนี้มันรู้ได้ทางวิชาการ รู้ได้ด้วยทางการแพทย์ในการรักษาอาการเจ็บไข้ได้ป่วย แต่เขาไม่ได้รู้ถึงธรรม ถึงวิปัสสนา

ถึงวิปัสสนาอะไร

เพราะโดยธรรมชาติของจิต โดยธรรมชาติของอวิชชา ก็เลสมันยึดมั่นถือมั่น สักกายทิฏฐิ
วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส

ก็เราก็เห็นถูก เราก็รู้อยู่แล้วว่าเป็นสักกายทิฏฐิ ทิฏฐิความเห็นผิด เราก็คิดให้มันถูก

มันเจืออารมณ์นี้ไง เห็นใหม่ ถูกใจไง เพราะธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ไง

แต่ถ้าเรามาเทียบเคียง เทียบเคียงโดยสติโดยปัญญา นี่ปัญญาอบรมสมาธิ เพราะมัน
เห็นเหตุเห็นผลไง

เพราะร่างกายนี้เกิดมาทั้ง ของทั้งทั้งนั้น ของทั้งแล้วทำไมเอ็งกลัวละ ของทั้งทำไมเอ็งวาง
ไม่ได้ละ ชนธ ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชนธ ๕ เจ็บปวดเจ็บช้ำน้ำใจจนทุกข์จนร้อน หาอยู่หากินจน
เดือดร้อนกันอยู่นี้ มันไม่ใช่เราๆ

ไม่ใช่เรา เห็นกันอยู่นั่นละ ไม่ใช่เรา ยังติดมันอยู่นั่นละ

นี่รู้เท่าทั้งหมด

ถูกใจ ได้ไตร่ตรองธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วคิดว่าตัวเองรู้ไง รู้จำ รู้
จากทฤษฎี รู้จากคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันไม่รู้จริง ไม่รู้จริงเพราะอะไร
เพราะจิตมันไม่สงบ

สมถกรรมฐาน มันต้องไปตากตากกันที่ฐานของจิต

สมถกรรมฐาน สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ๆ ทำสมาธิมันเป็นสมถะ

สมถะนั้นนะเป็นพื้นที่ทำงาน พื้นที่ ถ้าจิตสงบแล้ว ถ้ามันย้อนไป มันรู้มันเห็นของมัน มัน
พิจารณาของมัน ถ้าฐานมันไม่มั่นคง ฐานมันคลอนแคลน มันเคยทำงานนะ ถ้าที่ทำงานของเรา
มันไม่มีความปลอดภัย เราทำอะไร เราหาอะไรไปทั้งนั้น แล้วที่มีความปลอดภัย มัน
ปลอดภัยเพราะใคร ใครทำให้มันปลอดภัย

นี่ก็เหมือนกัน เราทำความสงบของใจเข้ามา ใจเราสงบระงับแล้วเราจะฝึกหัดใช้ปัญญา
มันมีกำลังของมันหรือไม่

สติปัญญา เห็นไหม ถ้าคนไม่มีวาสนาเลย ทำสมณะก็ดิ้นรนินทา ทำสมณะก็ว่ามันไม่มี
ความจำเป็น แล้วพอมันเป็นสมณะจริงๆ ขึ้นมา ก็ดันหลงอีกว่าเป็นนิพพาน เขาเรียกว่าติดสมาธิ
ไป

ติดสมาธินี้เยอะ เริ่มต้นจากทำสมาธิไม่เป็นก่อน ทำสมาธิไม่เป็น สมาธิไม่ได้หรอก บุญชา
กิเลสทั้งหมด ถูกใจ ถูกใจ ถูกกิเลส ธรรมถูกใจไป ก็บุญชากิเลสไป

นี่ธรรมถึงใจ ถึงด้วยสติ ถึงด้วยธรรม ถึงด้วยสติปัญญาที่ฝึกหัดปฏิบัติ

ถ้าฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันมีความสงบระงับ สงบ สงบเพราะกิเลสมันสงบตัวลง

ไอ้ที่ว่าเป็นสมถกรรมฐาน ไอ้ที่ว่าเป็นสมาธิๆ ถ้าเป็นสมาธินะ แก้กิเลสไม่ได้ๆ

โดยข้อเท็จจริงมันแก้ไม่ได้ แต่ข้อเท็จจริง ถ้าไม่มีสมาธิ มันจะเกิดปัญญาอย่างไร ปัญญา
จะเกิดก็พอใจนี่ไง ปัญญาภิเลสไป ปัญญาของกิเลสเรานี้แหละ

ตรึกในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ใช้นะ นั่นธรรมะ แต่มันบวกกับกิเลส
ค้นหาความทะยานอยาก กิเลสค้นหาความทะยานอยาก อยากเป็น อยากมี แล้วไม่ต้องการสิ่ง
ใด ผลักดันอยู่อย่างนั้นนั่นะ แล้วมันอยู่ไหนล่ะ

ก็มันอยู่กับจิตของเรา นี่ไง มันมีเป็นต้นทุนมาตั้งแต่เกิด แล้วมันเป็นนามธรรม จิตที่เวียน
ว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ใครทำบุญกุศลทำมากทำน้อยมันก็ไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็น
พรหม ทำความผิดพลาดก็ตกนรกเวจี เห็นไหม มันไปของมันนะ เพราะมันมีแรงขับอยู่อย่างนี้
ไง แรงขับ กุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา มันเป็นข้อเท็จจริงของมันอยู่แล้ว แล้วเวลาเราจะศึกษา
เราก็ต้องรื้อเข้าไปในใจของตน ถ้ามันรื้อเข้าไปในใจด้วยเหตุด้วยผล ถ้ารื้อด้วยเหตุผล มันต้องมี
เหตุมีผล

ธรรมถึงใจ ธรรมถึงสมถกรรมฐาน ธรรมถึงจิต จิตตภาวนา

จิตตภาวนาเกิดจากจิต จิตที่วิปัสสนา วิปัสสนารู้แจ้งเข้ามาในใจของตน

แล้วรู้ตรงไหน

จิตสงบแล้วน้อมไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง

เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแนะว่า การประพฤติปฏิบัติในพระพุทธศาสนา ปฏิบัติในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ กาย เวทนา จิต ธรรม ฉะนั้น เวลาจะปฏิบัติด้วยกาย ด้วยเวทนา ด้วยจิต ด้วยธรรม ฐาน สมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งอยู่ไหน แล้วสัมมาสมาธิมันไปเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง นั้นจะเริ่มต้นวิปัสสนา

ถ้าจิตมันไม่มีสมาธิ มันไม่มีสมถกรรมฐาน อันนั้นรูปสมมุติทั้งสิ้น ระลึกได้ทั้งสิ้น แล้วจะทำความสงบของใจนะ เวลาฝึกหัดจะทำความสงบของใจ จะให้มันแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง ต้องมีสัมมาสมาธิเป็นพื้นฐาน

ฉะนั้น สัมมาสมาธิ เวลาจะยกขึ้นสู่วิปัสสนาไม่เป็น คำว่า “ไม่เป็นนะ” พระกรรมฐานทั้งหมด ในการปฏิบัติทั้งหมดยกขึ้นไม่ได้ ล้มกลิ้งล้มหายอยู่ที่นี่ แล้วพอมันทำไม่ได้มันสุดวิสัยไป พอมันสุดวิสัย นี่ธรรม บรรลุดูธรรมๆ

เฮ้ย! บรรลุดูธรรม ลูกหลานกิเลสมันเจ็บช้ำน้ำใจตรงไหนบ้าง สักกายทิฐิ วิจิกิจจา สลัปปตปราคาส สังโยชนที่ไหนมันได้ขาด นิโรธ ดับ

ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ ไร้ทุกข์ๆ ร้อนๆ ไร้ทุกข์ๆ ยากๆ ไร้ทุกข์ๆ ร้อนๆ ทุกข์ๆ ยากๆ มันมีเชื้อใจ เดี่ยวก็ดี เดี่ยวก็ร้าย มีสติปัญญาขึ้นมาก็ควบคุมดูแลมันได้ เผลอไผลไปก็เฟื่องฟูขึ้นมา

แล้วถ้าไม่เผลอไผลไปนะ กาลเวลาของเราก็ตกหมดไป ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด คนเกิดมาตายทั้งสิ้น เกิดมาชาติหนึ่งแล้วเราไม่ฝึกฝน ไม่ค้นคว้า ไม่มีธรรมโอสถเข้ามาชำระล้างกิเลสในหัวใจของเราบ้างเลยหรือ

เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในภัททกัปนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสมณโคดม พระอริยศรีเมตไตรยจะมาตรัสรู้ข้างหน้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ที่จะมาตรัสรู้มันแสนทุกข์แสนยาก มันสร้างสมมามากมายมหาศาล มันถึงว่าเกิดซ้อนกันไม่มี

การเกิดขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเรื่องที่มหัศจรรย์และยิ่งใหญ่นัก เพราะท่านได้วางแนวทางสติปัฏฐาน ๔ นี่ไง แนวทางสติปัฏฐาน ๔ จะพิจารณา จะใช้สติปัญญา เพราะจะทำให้ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเที่ยวชวนเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย ผั่งตรงข้ามที่จะไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย นี่เริ่มต้นจากแนวทางสติปัฏฐาน ๔

แล้วแนวทางสติปัฏฐาน ๔ มันอยู่ที่ไหน มันอยู่ตรงไหน

ถ้ามันอยู่ที่อารมณ์ มันก็เป็นสมมุติหมด อารมณ์เราทั้งนั้นไง นี่ปฏิบัติธรรมเพื่อบูชากิเลสไง ถูกใจก็ถูกกิเลสไง พอถูกกิเลสมันก็เออออห่อหมกไง แล้วก็เป็นอุปาทานหมู่เลยนะ พวกเราพวกเรามีความสุข พวกเราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนานะ เราได้มาประพฤติปฏิบัติร่วมกัน พวกเราเป็นหมดเลย อุ่นใจเลย พอใจ

ชนโค

เขาโคได้สติสัมปชัญญะขึ้นมาบ้างหรือไม่ มันเป็นจริงอย่างนี้หรือ เวลาศึกษาเป็นภาคปริยัติเขายังมีเหตุมีผลมากกว่านี้ แล้วนี่ภาคปฏิบัตินะ ปริยัติศึกษาค้นคว้าทรงจำธรรมวินัยไว้ฝึกหัดปฏิบัติ

เวลาถ้าฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ให้มันถึงธรรม ถึงข้อเท็จจริง ถ้าถึงข้อเท็จจริง เราทำความเข้าใจ เพราะเวลาเรามีใจนะ ทุกข์กายทุกข์ใจ ร่างกายเวลามันเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้า มันมีความทุกข์ความยากของมัน หัวใจมันตรอมตรม หัวใจที่มันเศร้าหมอง ทุกข์กาย ทุกข์ใจ

ร่างกายเจ็บช้ำน้ำใจ เจ็บไข้ได้ป่วย หมอรักษาให้หายได้ หัวใจของเราเวลามันเจ็บช้ำน้ำใจในหัวใจ นี่ทุกข์ใจ ทุกข์ใจ ไม่ต้องอะไรมากกระทบ มันอมทุกข์อยู่อย่างนั้นนะ เพราะเวลาไฟสุ่มซอนไง

เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นไป เวลามันซำระล้าลงไป สักกายทิฐิ วิจิกิจฉา สิ้นพตปรามาส เวลาความทุกข์หยาบๆ มันขาด มันมีอุปปสรรค มันมีภูมิธรรมมีภูมิจิต ภูมิจิตภูมิธรรมรองรับ รู้เท่าทันอารมณ์สิ่งที่กิเลสมันจะมาปลิ้นปล้อน เข้ามาทำลายล้าง เข้ามาถึงหัวใจนั้นไม่ได้ แต่กิเลสอย่างละเอียดมันยังเผาสุ่มซอนอยู่นั่นนะ

พิจารณาต่อเนื่องไปๆ กามราคะ ปฏิฆะอ่อนลง กิเลสมันคายออกไป เวลามันปอกไป ปอกมะพร้าว เปลือกมะพร้าว นี่ไง สักกายทิฏฐิ วิจิกิจา สัตถพตปรามาส กะلامะพร้าว กามราคะ ปฏิฆะ เนื่อมะพร้าวนั่นนะตัวกามราคะที่แท้จริง น้ำมะพร้าวละ

น้ำมันมี เห็นไหม นั่นนะจิตเดิมแท้นี้ผ่องใส จิตเดิมแท้หมองไปด้วยอุปกิเลส จิตเดิมแท้นี้ผ่องใส จิตเดิมแท้เป็นผู้ข้ามพ้นกิเลส ไปเป็นขั้นๆ นี่หัวใจของคน แต่ละภพแต่ละชาติ ความแน่นอนของกิเลสต้นหาความทะยานอยาก

อำนาจวาสนาของคนมีมากน้อยขนาดไหน มีครูบาอาจารย์ที่ดั่งามคอยชี้คอยแนะ เพราะคอยชี้คอยแนะให้เข้าถึงสัจจะความจริง ข้อเท็จจริงอันนั้นให้ได้ ถ้ามันเข้าถึงข้อเท็จจริงอันนั้นไม่ได้ มันเคลม มันเหมารวม ทำสมาธิก็บอก โอ้ย! บรรลุธรรม ทำสมาธิมันว่างหมดใจ

ว่างๆ มันว่างอย่างไร แล้วว่างๆ มันอยู่อย่างนั้นได้ไหม เพราะอะไร

เพราะเวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติชำนาญในวสีใจ สมาธิเป็นพื้นฐานเลยนะ จะภาวนาขั้นใดก็แล้วแต่ ถ้าพิจารณาไปไม่ได้ ต้องกลับมาเสริมสร้าง พุทโธๆ ให้สมาธิมันเข้มแข็งมีกำลัง มีกำลังคือขั้น ๕ เป็นขั้น เป็นธรรมขั้น เป็นขั้นที่คมกล้า คมกล้าจากสัมมาสมาธิ มันจะฟาดฟันกิเลสไป

กิเลสเป็นกองทัพเลย มีลูกมีหลาน มีลูกสาว ๓ คน ความโลภ ความโกรธ ความหลง มันมีวิชา มีผู้บงการ มีนโยบาย มีการหลอกลวงให้จิตดวงนั้น หลอกลวงจิตดวงนั้นนะ หลอกลวงเฉพาะในใจของคนนั้น คนคนนั้นหัวปั่นหมดเลยนะ กระทบกระเทือนกันไปทั่วไปหมด สิ่งที่มีมันเกิดขึ้นมา สิ่งที่มีมันอยู่ในหัวใจของตนมันเป็นพญามาร มันเป็นครอบครัวของมาร

เวลาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นไป สิ่งที่ว่าธรรมขั้นๆ ขั้น ๕ ที่มันคมกล้า คมกล้าเพราะมีสัมมาสมาธิ เวลาพิจารณาไปแล้วมันถือ ชันธมาร

ทำสัมมาสมาธิ มันสงบตัวลง แล้วมันก็เข้าไปฟาดฟันกับกิเลส เข้าไปวิปัสสนา ใช้สติใช้ปัญญาแยกแยะมัน เวลาถ้ามันคมกล้า มันพิจารณาแล้วมัน โอ้โฮ! มันขาด มันเข้าใจ มันทะลุปรุโปร่งหมดละ เวลามันใช้บ่อยเข้ามันถือ เวลาถือ ไปลับที่ไหนละ

กลับมาที่สัมมาสมาธิ

มันจะต้องใช้ไปทุกระดับ มันจะต้องใช้ขึ้นไปเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป

เวลาธรรมชั้น ๕ ชั้นที่คมกล้า รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ สังขารความคิดความ
ปรุ่ความแต่ง มีสัมมาสมาธิเป็นพื้นฐาน มันจะเป็นชั้น ๕ เป็นปัญญาที่หายาบๆ

จิตนอก จิตที่สงบระงับ จิตนอก ชั้นอย่างหายาบ เวลาพิจารณาไป ถ้าชั้นมันคมกล้า มัน
พิจารณาของมัน เวลาชั้นมันขาด จิตนอก เวลาพิจารณาไปแล้ว สังโยชน์ ๓ ขาด แล้วมัน
ละเอียดเข้าไปๆ จิต ไม่ใช่จิตนอกจิต

นอกจิตคือสัญญาอารมณ์นี้ไง เวลามันถูกใจ มันพอใจ นี่มันนอกจิต มันไม่เห็นจิต มันถึง
ไม่มีจิตตภาวนา

แต่คิดเท่าไรก็ไม่รู้ต้องหยุดคิด พอหยุดคิดจนมีกำลังของมันขึ้นมา มันฝึกหัดใช้ปัญญา
ใช้ในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ เพราะมันมีสัมมาสมาธิ

ถ้าแนวทางสติปัฏฐาน ๔ แนวทางสติปัฏฐาน ๔ ในพระพุทธศาสนาต้องมีพุทธะ
พุทธะคือผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน พุทธะคือสัมมาสมาธิ สัมมาสมาธิคือตัวพุทธะ ถ้าพุทธะขึ้นมา มันก็
ทำให้ชั้น ๕ คมกล้า พิจารณาแยกแยะไปชั่วคราวยๆ จนถ้ามันคมกล้า เวลามันสมุจเฉทปหาน
ดับทุกข์

จิตนอก ชั้นอย่างหายาบขาดโดยสมุจเฉทปหาน จิตนอก

ทำความเข้าใจของใจเข้ามาๆ พอจิตสงบแล้ว พิจารณาเข้าไปแล้ว ชั้นอย่างกลาง จิตใน
จิตใน พิจารณาของมันด้วยสติด้วยปัญญา ด้วยการปฏิบัติให้ถึงธรรม ถ้าถึงธรรม ถึงสติ ถึง
สมาธิ ถึงปัญญา สติขึ้นมา มันพิจารณาของมันเป็นขั้นเป็นตอนของมันขึ้นไป แยกแยะของมัน
ขึ้นไป สมุจเฉทปหาน ขาด

จิตนอก จิตใน

แล้วถ้ามีความสงบของใจเข้ามานะ เวลาจิตในมันขาด โลกนี้ราบหมดเลย โลกนี้ราบ
เหมือนกับความราบที่มันไม่มีสิ่งใดทรงตัวอยู่ได้เลย โลกนี้ราบ

แล้วฝึกหัดไปๆ ชั้น ๕ ชั้น ๕ คือสังขารชั้น ปัญญาเกิดจากสังขาร ความคิด ความปรุง ความแต่ง ความคิดของเราที่มันทุกขมันยากอยู่นี้ ความคิดที่มันทุกขมันยากอยู่นี้เพราะกิเลส ตัณหาความทะยานอยากมันมากมาย ถ้าทำตามความพอใจ ทำตามความถูกใจ ก็ทำบูชากิเลส ถูกใจก็ถูกกิเลส กิเลสมันก็พลิกก็แพลง เพราะมันพิจารณาไปพร้อมกับสมุทัย พร้อมกับกิเลสไป กับความรู้สึกลึกซึ้งนี้

สัมมาสมาธิทำให้กิเลสสงบตัวลง กิเลสสงบตัวลงนะ ธรรมชั้น ชั้นที่เป็นธรรมๆ ด้วย สังขารชั้น สังขารคือความคิด ความปรุง ความแต่ง มีสัมมาสมาธิมันจะเป็นภาวนามยปัญญา ปัญญาจากชั้น ๕

เวลาพิจารณาไปเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป เห็นใหม่ จากจิตนอก จากจิตใน ถ้าจิตสงบระงับ เข้ามาแล้ว มันพิจารณาชั้นอย่างละเอียด ชั้นต้องคมกล้า มันจะเป็นมหาสติ มหาปัญญา

สัมมาสมาธิไง มันพิจารณา พิจารณาแล้วมันแยกมันแยะ กิเลสมันพลิกมันแพลง กิเลส มันต่อต้าน กิเลสมันสวมรอย กิเลสมันอ้างอิง ถ้ามันถูกใจใจ ก็ถูกกิเลส กิเลสมันเจอปณมา

การประพฤติปฏิบัติขึ้นมาที่มันล้มลุกคลุกคลานเพราะกิเลสมันเจอปณมา กิเลสมันแอบ แฝงมา กิเลสมันพลิกมันแพลง เราต้องเข้ามาทำความเข้าใจ เพราะสัมมาสมาธิคือกิเลส สงบตัวลง ถ้ากิเลสสงบตัวลง ชั้นของเราที่คมกล้า

พิจารณาไปซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ เวลามันขาด จิตหลุด มันหลุดชั้นออกไปเลย

ชั้นคือใช้สังขารชั้น สังขารชั้นคือความคิด ความปรุง ความแต่ง ปัญญาอย่างหายา เพราะอะไร

จิตนอก จิตใน จิตหลุด

จิตหลุดนะ ไม่ใช่หลุดจิต ถอดจิตมันไ้พวกฤๅษีชีไพร

จิตนอกกับนอกจิตแตกต่างกัน จิตนอกคือจิตสงบระงับ จิตที่พิจารณาไปแล้วจิตนอก ขาดไป จิตในคือจิตในที่สงบระงับแล้วพิจารณาจนจิตในขาดไป เวลาถามว่าจะ ปฏิบัติ เวลา

พิจารณาไป ชันธ้อย่างละเอียดตลอดเลย ถอดจิตเลย ถอดขันธหมดเลย พอถอดแล้วนะ จิตเดิม
แท้นี้ผ่องใส จิตเดิมแท้หมองไปด้วยอุปกิเลส มันไม่ใช่ขันธไง

อวิชชาปจฺจยา สงฺขารฯ สงฺขารปจฺจยา วิญญฺณนํ ใจ อิทปฺปจฺจยตา อยู่บนนะ คราวนี้
ไม่ใช่ขันธ ไม่ใช่ความคิด เพราะมันเป็นปัจจยการ จิตเห็นปัจจยสมุปบาท ตัวจิตจะทำลายจิต
ถ้าทำลายจิต นี่ตามข้อเท็จจริง

จิตนอก จิตใน จิตถอด จิตทำลายตัวจิต ภวสวะ ทำลายภาพ ไม่มีสถานที่ ไม่มีสิ่งใดๆ
ทั้งสิ้น แล้วกิเลสมันจะอยู่บนอะไรละ

พญามารนะ เรือนยอดของเรือน ๓ หลังไง “เจ้าชายสิทธัตถะจะพ้นจากมือเราไปแล้ว”

เจ้าชายสิทธัตถะอาสาวัชชยญาณทำลายอวิชชา ลูกสาวพญามาร ความโลภ ความโกรธ
ความหลงใจ จิตถอดใจ ขันธไง ถอดมันทิ้งไปแล้วมันจะกลับมาได้อย่างไร มันกลับมาไม่ได้
กลับมาไม่ได้ด้วยสมุจเฉตปหาน

“พระกรรมฐาน พุทโธๆ มันเป็นสมถะ พุทโธๆ มันเป็นสมาธิ สมาธิแก้กิเลสไม่ได้”

สมาธิมันทำให้ขันธคมกล้า วิปัสสนารู้แจ้งแทงตลอด รู้แจ้งกิเลสในใจของตน ชำระล้าง
กิเลสในใจของตนเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมา จนเวลาเข้าไปสู่ตัวจิตใจ เรือนยอดของเรือน ๓ หลัง
มันไม่ใช่ขันธนะ มันไม่ใช่ความคิด มันเป็นความรู้สึก ปัจจยการมันเป็นหนึ่งเดียว ไม่ใช่รูป
เวทนา สัญญา วิญญฺณเป็นกองๆ

กองๆ มันหยาบนะ เห็นไหม อารมณ์ความรู้สึกของเธอเป็นวัตถุอันหนึ่ง อารมณ์
ความรู้สึก อารมณ์ๆ อารมณ์คือขันธ แล้วขันธ ขันธมาร เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ทำลายอวิชชาไป ภวฯ หเว ปญฺจกฺขนฺธา ขันธเป็นภาระหน้าที่ ขันธที่ไม่มีมาร

ไอ้ของเราถ้ามีกิเลสนะ มีอวิชชา มีลูกสาว ๓ คน มีลูกมีหลาน มารทั้งนั้น ความคิด
ทั้งหมด มารเป็นผู้บงการ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอาสาวัชชยญาณทำลายอวิชชา คือปู่ของมัน พ่อ
ของมันมีลูกสาว ๓ คน ทำลายครอบครัวของมารทั้งสิ้น

ภารา หเว ปญฺจกฺขนฺธา

ชั้นที่สะอาดบริสุทธิ์ ชั้นที่ไม่มีกิเลส ชั้นที่เป็นสังฆธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอาศัยชั้นนี้เป็นการเผยแผ่ธรรมอีก ๔๕ ปีมา เพื่อต้องการให้ศาสนามั่นคง ให้ชาวพุทธมีที่พึ่งที่อาศัย ร่วมโพธิ์ร่วมไทรของครูบาอาจารย์เป็นที่อบอุ่น เป็นที่ยืนยันในมรรคในผลในการประพฤติปฏิบัติ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเที่ยวชวนเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย มันต้องมีฝั่งตรงข้าม ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย แล้วไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย เห็นไหม อริยสัจ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ ด้วยแนวทางสติปัฏฐาน ๔

แนวทางสติปัฏฐาน ๔ ปริยัติศึกษาท่องจำ จำกันมา ทำถูกใจ ทำพอใจ ทำตามกิเลส

ปฏิบัติ ปฏิบัติให้ถูกระบบ ธรรมถึงใจ ถึงใจ มันถอดมันถอนที่ใจ เวลาใจของคนมันถอดมันถอนนะ ธรรมถึงใจไม่ใช่ธรรมถูกใจ ไม่ใช่ธรรมพอใจ

ถูก พอ มันเป็นของกิเลส

ถึง ด้วยอำนาจวาสนา

ถึง ด้วยการสร้างสม การฝึกหัดปฏิบัติ

ให้เข้มแข็ง ให้แก่กล้า ให้ยืนขึ้นมาได้ ยืนขึ้นมาได้นะ

เริ่มต้นปฏิบัติใหม่ ครูบาอาจารย์มากมายมหาศาล ทำสมาธิก็แสนยาก ทำทุกข์ทำยาก เพราะอะไร เพราะสู้มันไม่ได้ มันเหยียบมันย่ำมันทำลาย ทุกข์ตรอมใจ วันไหนก็แล้วแต่ทำความสงบของใจเข้ามาได้ มันมีความจริงขึ้นมาได้ เออ! ถึงคราวกบฏบ้างนะ ถ้าถึงคราวกบฏ เอาให้เต็มที่เลย แต่เต็มที่แล้วมันเหนียวแน่นแก่นกิเลสไป

ชิปปาปัญญา ผู้ที่ปฏิบัติง่ายรู้ง่าย ผู้ที่ปฏิบัติง่ายรู้ง่ายเขาได้สร้างสมบุญญาธิการของเขา มา ขนาดสร้างบุญญาธิการของเขา มา เวลาไม่ฝึกหัดไม่ปฏิบัติมันก็เป็นแค่บุญญาธิการ แต่ก็ไม่มีมรรคไม่มีผล

เขามีอำนาจวาสนามากน้อยขนาดไหน ถ้าเขาได้ศึกษาธรรมะ ศีลธรรมะมันมีปฏิบัติ
ในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ นี่ไง มันมีทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์นี้ นี่คือธรรมและ
วินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วถ้าเขาฝึกหัดตามข้อเท็จจริง ธรรมะมีหนึ่งเดียว
ธรรมเป็นของจริง

แล้วผู้ที่ฝึกหัดอยู่ใกล้อยู่ไกลธรรมอันนั้น อยู่ใกล้ อยู่ไกล คืออำนาจวาสนาของแต่ละ
บุคคล อยู่ใกล้ อยู่ไกล

อยู่ใกล้ก็ทำความสงบของใจได้ง่ายกว่า อยู่ใกล้ก็ได้วิปัสสนาขึ้นมาได้มีกำลังมากกว่า

อยู่ไกล อยู่ไกลคือวาสนาของคนมันอยู่ไกล จะทำความสงบของใจก็เกือบเป็นเกือบตาย
จะฝึกหัดใช้ปัญญาขึ้นมา อยู่ไกล เราก็ต้องสร้างสมกำลังให้มากขึ้น

อยู่ใกล้ อยู่ไกล ก็กุสลา ฆมา อกุสลา ฆมาไง

แต่ธรรมะมีหนึ่งเดียว จะอยู่ใกล้หรืออยู่ไกล จะประพฤติปฏิบัติ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์
ดับ วิธีการดับทุกข์ด้วยมรรค ๘

พระพุทธศาสนาปฏิบัติในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ กาย เวทนา จิต ธรรม อย่างใดอย่างหนึ่ง
ฝึกหัดปฏิบัติให้จิตของตนมีกำลังแก่กล้า เวลาแก่กล้าขึ้นมา เป็นมรรคเป็นผลขึ้นมาจากหัวใจ
ของเรา

ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม โลกนี้จะไม่ว่างจากพระอรหันต์เลย เอวัง